

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาผลกระทบทางสุขภาพจากการก่อสร้างเขื่อนกันตลิ่งกวันพะเยา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือหลังคาเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองพะเยา ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา รวม 9 ชุมชน จำนวน 2,719 หลังคาเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้นำชุมชนและตัวแทนครัวเรือน โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้นำชุมชน คัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ประธานชุมชน และผู้นำชุมชน จำนวน 11 คน
2. ผู้แทนครัวเรือน ซึ่งกำหนดขนาดจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 หลังคาเรือน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยให้โควตากลุ่มตัวอย่าง (quota sampling) ตามสัดส่วนจำนวนหลังคาเรือนในแต่ละชุมชน (ตาราง 1) และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) และเลือกตัวแทนหลังคาเรือนซึ่งกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนของครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี

2.2 อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษามาไม่น้อยกว่า 2 ปีนับจากวันเก็บข้อมูล

2.3 สื่อสารและเข้าใจภาษาไทย

2.4 ยินยอมให้ความร่วมมือในการศึกษา

ตาราง 1 แสดงสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแยกตามชุมชนต่าง ๆ ในเขตตำบลเวียง
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ชุมชน	จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ศรีจอมเรือง	162	21
วัดลี	156	20
หัวช่วงแก้ว	259	33
ราชคฤห์	371	48
ศรีอุโมงคำ	396	51
หลวงราชสันฐาน	374	48
ไชยอวาต	405	52
บุญยืน	371	48
ศรีโคมคำ	225	29
รวม	2,719	349

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกวีานพะเยากับวิถีชีวิตของคนพะเยา ผลกระทบทางสุขภาพจากการก่อสร้างเขื่อนกั้นตลิ่งกวีานพะเยาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทัศนียภาพ ขยะ น้ำเสีย ความเป็นระเบียบ อุบัติเหตุจราจร การจัดกิจกรรม ประเพณีกิจกรรมท้องถิ่น รายได้จากการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจในจังหวัดพะเยา ความพึงพอใจต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนกั้นตลิ่งกวีานพะเยา

2. แบบสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน ที่สร้างขึ้นโดยผู้ศึกษา และจากการพิจารณาร่วมกับผู้นำชุมชน และนักวิชาการ แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา จำนวน 9 ข้อ

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างเขื่อนกั้นตลิ่งกวีานพะเยาเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 35 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้ศึกษานำแนวคำถามในสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ หัวหน้างานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา และผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทบทวนร่วมกับประชาชน ผู้นำชุมชนและนักวิชาการ จำนวน 18 คน

2. ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนชุมชนอินทรีฐาน ตำบลแม่คำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพะเยาเช่นเดียวกับพื้นที่ที่จะศึกษาจำนวน 30 ครัวเรือน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษานำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพะเยา เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ผู้ศึกษาประสานงานกับผู้นำชุมชนแต่ละชุมชนในพื้นที่ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูล

2.1 จัดสนทนากลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 11 คน โดยจัดการสนทนากลุ่ม 2 ครั้ง แยกตามชุมชน

2.2 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 ครัวเรือน โดยผู้ศึกษาและผู้ช่วยเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา จำนวน 5 คน ที่ได้ผ่านการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของข้อคำถามในการสัมภาษณ์ และการบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์

4. นำเสนอผลการศึกษาต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชนจำนวน 45 คน เพื่อเป็นการทบทวนผลการศึกษาโดยสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มนำมาสรุปและจัดหมวดหมู่คำตอบ
2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 2.1. ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย
 - 2.2. ข้อมูลส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างเขื่อนกั้นตลิ่งกว๊านพะเยา เป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน